

Arkkitehtuurin muod

Kaupunkivilloja, muunneltavia tiloja sekä huumoria ja rentoutta. Niitä saattaa löytyä asunnoista lähivuosina, kun arkkitehtien seuraava sukupolvi pääsee suunnittelemaan asuinalueita ja taloja.

Ielsinkiläinen Tiia Ettala opiskelee arkkitehdiksi Teknillisessä korkeakoulussa Espoon Otaniemessä nyt kahdeksatta vuotta. Opin-
tojen välissä hän on opiskellut alaa myös Espanjan Barcelonassa, jossa hän juuri työskenteli puoli vuotta arkkitehtinä.

Arkkitehtien valmistuminen vie Otaniemessä keskimäärin kymmenen vuotta. Ensimmäiset kolme vuotta kaikki opiskelevat samoja peruskursseja. Sen jälkeen valittavana on kolme erikoistumisen linjaa. Ettala valitsi rakennussuunnittelun. Häntä kiinnostaa nimenomaan asuntojen suunnittelu, vaikka se ei olekaan muodikkain valinta.

”Asuntosuunnittelu on aliarvostettua”, hän

Maarit Virkkusen mielestä asuinalueiden suunnittelussa tulee huomioida nykyaikainen elämäntyyli.

”YHTEYS LUONTOON ON YHÄ SUOMALAISILLE TÄRKEÄÄ.”

lonmuuttajat

sanoo. ”Kaikki arkkitehdit haluavat rakentaa oman monumenttinsa, sen suuren teoksen, josta arkkitehdin nimi tunnetaan”, Ettala kärjistää nauraen.

Hän on työskennellyt opintojen ohessa jo vuosikautia arkkitehtitoimisto Hille Kaukosella, kolmen naisen pienessä suunnittelutoimistossa. Työn alla on parhaillaan rivitalo Kauniaisten keskustaan.

”Tämä on siinä mielessä haastava työ, että talosta pitää tehdä tasokas mutta mahdollisimman halpa. Kiinnostavia, uusia ratkaisuja ei pääse kokeilemaan. Toisaalta, tällaisenkin kohteen voi aina suunnitella hyvin tai huonosti.”

Siinä onkin asuntoja suunnittelevan arkkitehdin suurin pulma: jotta asuntojen hinnat eivät nouse liian korkealle, pitää suunnitella pientä ja edullista. Jos halutaan vähänkään erikoisempaa, tarvitaan tilaa ja rahaa.

”Tuntuu, etteivät kaikki rakennuttajat ole kiinnostuneita kehittämään asumisratkaisuja, koska asunnot menevät kaupaksi muutenkin.”

Myös alati muuttuvat tilanormit asettavat raamit arkkitehdin työille.

”Esimerkiksi käytävät ja kylpyhuoneet pitää tehdä entistä suuremmiksi invamääräysten vuoksi. Asunnon koko ei kuitenkaan saa kasvaa. Se tarkoittaa, että asunnon huoneista tulee väkisin pienempiä”. Ettala toteaa.

Kasvavia asuntoja, muuttuvia tiloja

Opintoihin kuuluvissa töissä tuleva arkkitehtikin pääsee kokeilemaan uusia ideoita ja luovuuden rajoja. Tiia Ettalaa kiinnostavat etenkin muunneltavat, moneen käyttöön sopivat tilaratkaisut. Hän kaivaa esiin erään harjoitustyön, jossa hän on suunnitellut kerrostalon Helsingin Vallilaa.

Siinä Ettala on piirtänyt asuntojen väliin korotettuja pieniä huoneita, joihin pääsee asunnosta portaita pitkin. Tila voi toimia vaikka makuusoppena, kirjastona, työtilana tai lasten olohuoneena. Pikkuhuoneesta johdattavat portaavat toiseen asuntoon. Tilan kautta pääsee kulkemaan asunnosta toiseen. Sitä voi yhdistää vaikka päällekkäiset tai vieritettävät asunnot.

”Kun perheen asumistarve muuttuu, portaitto voidaan sulkea ja toinen asunto myydä pois. Tai perhe saattaa tarvita lisätilan isoäidin tai itsenäistyvän nuoren asunnoksi. Ajatus on, että asunnon kokoa ja sen tilojen käyttöä voi muuttaa purkamatta tai rakentamatta seiniä. Ihan näin yksinkertaista se ei käytännössä tietenkään olisi, mutta ajatuksena kiehtova”, Ettala pohdiskelee.

Hän uskoo, että asunnon muunneltavuus on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää.

”Siirrettävät väliseinät eivät tunnu toimivalta ratkaisulta, mutta muuten hyvällä suunnittelulla tiloista kyllä saa eläviä.”

Tiia Ettala aloittelee juuri diplomityötään. Siinä hän suunnittelee kerrostalon Helsingin Laajasaloon uudelle asutusalueelle, joka nousee aikanaan vanhan öljysataman paikalle. Etalalla suunniteltavaksi annettu tontti sijaitsee näkyvällä paikalla sisään tuloväylän varrella. Työ on vielä ajatuksen asteella, mutta Ettala aikoo keskittyä työssään etenkin julkisen ja yksityisen tilan suhteeseen.

”Haluan tutkia rakennuksen, pihan ja kadun suhdetta. Sitä miten taloon kuljetaan ja miten se liittyy katutilaan”

Toinen haaste on yhdistää samaan taloon kaksi talotyyppiä, kerrostalo ja pientalo.

”Tontti sijaitsee rinteessä. Talo voisi olla kadulle päin kerrostalo ja vastakkaiseen suuntaan pientalo.”

”Meillä on totuttu ajattelemaan, että on kerrostalo, rivitalo ja pientalo ja talotyyppit ovat siinä. Miksei voisi olla erilaisempia rat-

kaisuja, joissa yhdistyisi talotyyppejä? Aina ei tarvitse tehdä niin kuin on totuttu tekemään.”

Ettala kertoo, että opinnoissa on puhuttu paljon esimerkiksi kaupunkivilloista, joita on paljon Keski-Euroopassa. Ne ovat isoja omakotitalon näköisiä rakennuksia, joissa kuitenkin asuu useampi perhe. Suomessa kaupunkivillojen tyyppisiä taloja näkee Helsingin Eirassa ja Käpylässä. Ettalaa himottaisi saada piirustuspöydälle villa tai vaikka urbaani rivitalo.

”Meillä on yksi ajatus rivitaloista: siinä on asunnot vierekkäin yhdessä tai kahdessa kerroksessa. Kaupunkimainen rivitalo olisi toisenlainen kuin lähiöiden rivitalot”, Ettala kehittelee ajatusta.

Asuminen kaipaa huumoria

Urbaani, kaupunkimainen rakentaminen on Ettalan mielestä hakusalla Suomessa. Kaupunkikulttuuri on meillä vielä nuorta, ja siksi urbaanille alueelle rakennetaan liian usein lähiökerrostaloja. Hyvä esimerkki urbaanista kerrostaloalueesta on Aurinkolahti Helsingin Vuosaaressa, meren äärellä.

”Siellä on elämää ja ihmisiä. Kaikille asunto ei ole vain paikka, jossa käydään nukkumassa ja josta lähdetään pois työhön ja harrastuksiin. Esimerkiksi lapset, kotiaidit ja vanhukset pysyvät asumisalueella, ja heidän pitäisi voida viihtyä siellä. Se pitää suunnittelijan muistaa.”

”Tosin Aurinkolahti on urbaaniksi alueeksi erikoisessa paikassa. Kun tulee metrosta, ensin on pusikkoa ja sitten yhtäkkiä pienikaupunki.”

Ettala kaipaisi myös huumoria suomalaiseseen asumiseen. Hän kertoo japanilaisesta perheestä, joka halusi elää talonsa katolla. Jokaiseen huoneeseen oli tehty portaat tai tikkaat ja kattoluukku, josta pääsi katolle. Siellä perheellä oli kamina ja katolla he viettivät aikaansa yhdessä.

”Kaikkia kiinnostavia ideoita ei voi suoraan tuoda Suomeen, mutta kattoja voisi käyttää enemmän hyväksi meilläkin. Esimerkiksi kattoterassit sopisivat asukkaiden yhteisiksi tiloiksi siinä missä pihatkin.”

”Ja tarvitseeko jokaisessa asunnossa olla oma sauna? Siinä on menty jo liian pitkälle. Samalla rahalla voisi rakentaa yhteisiä terassitiloja ja talosaunoja”, Ettala innostuu.

Lähiöt kiinnostavat yhdyskuntasuunnittelijaa

Espoon Tapiolassa asuva **Maarit Virkkunen** aloittaa tänä syksynä kuudennen opintovuotensa Otaniemessä. Hän suuntautui perusopintojen jälkeen yhdyskuntasuunnitteluun. Se tarkoittaa muun muassa asuinalueiden suunnittelua taloineen, puistoineen, kulkuväylälineen ja julkisine rakennuksineen.

”Kaikki arkkitehdit haluavat rakentaa sen suuren teoksen, josta heidän nimensä muistetaan”, toteaa Tiia Ettala.

Urbaani rakentaminen on Suomessa vielä

Uudella alueella kaikille toiminnoille on varattava tilansa, ja sitä Virkkunen tulee aikanaan pohtimaan työssään. Tosin hänen opintoihinsa on kuulunut runsaasti myös rakennussuunnittelua. Lähiöiden suunnittelu on kuitenkin lähinnä sydäntä.

Virkkusen opintoihin kuului jakso, jossa tulevat yhdyskuntasuunnittelijat osallistuivat Helsinkiin nousevan uuden merellisen kaupunginosan Jätkäsaaren suunnitteluun. Kurssia veti Matti Kaijansinkko, joka Helsingin kaupungilla johtaa alueen suunnittelua todellisuudessaakin.

”Meitä istui suunnittelukokouksissa insinöörejä, rakennussuunnittelijoita, yhdyskuntasuunnittelijoita, kaavoittajia, liikennesuunnittelijoita ja kaikki mahdollisia asiantuntijoita. Tuntui, että suuri osa ajasta meni palaverihin, joissa jokainen vuorollaan yritti saada näkemyksensä läpi”, Virkkunen naurahtaa.

Virkkusen mielestä kokoukset olivat kuitenkin hyvää harjoitusta tulevaan, sillä suunnittelu on aina yhteistyötä.

Jätkäsaaresta tehtiin harjoitustyössä - ja todellisuudessa - kantakaupungin jatke, ei lähiö. Alue sijaitsee aivan Helsingin eteläkärjessä Ruoholahden vieressä.

”Talot ovat noin seitsemänkerroksisia kuten keskustan talotkin. Mittakaava jatkuu Jätkäsaaressa. Ajatus on, että siitä tulee elävä osa kaupunkia, jossa on asuntojen lisäksi liikkeitä, kahviloita ja työpaikkoja.”

Tiivistä ja matalaa lähellä luontoa

Elävä kaupunkirakentaminen on yksi arkkitehteja kiinnostava haaste. Toinen suuri trendi suunnittelussa on matala ja tiivis asuinrakentaminen. Siinä ihanne ei olisi nykyinen, harvaan rakennettu omakotialue ilman palveluja, vaan tiivis matalien talojen asumissolu, josta olisi hyvät yhteydet keskustaan ja muualle kaupunkiin.

Tiiviillä alueella kunnallistekniikan rakentaminen maksaa vähemmän. Koska asukkailta enemmän kuin tavallisella omakotialueel-

hakusalla. Liian usein tehdään lähiötaloja.

la, se houkuttelee alueelle myös palveluja.

”Talot olisivat kaksikerroksisia, usein puutaloja. Kaikilla olisi yhteys luontoon, mikä suomalaisille on edelleen tärkeää. Uskon että nykyajan suomalainen viihtyisi sellaisella alueella.”

Vaikka talot ovat matalia, alueen tehokkuus pysyisi samana kuin kerrostaloalueilla. Periaatteessa olisi mahdollista purkaa korkeakin kerrostaloalue ja asuttaa kaikki ihmiset mataliin, lähekkäin rakennettuihin pientaloihin.

Vaikka uudet asuinalueet olisivatkin tiivitä ja matalia, se ei merkitse paluuta aikaan, jolloin Suomessa asuttiin lähellä toisia piha-yhteisöissä. Niissä kaikki tunsivat toisensa, ja sosiaalinen kontrolli oli tiukka.

”Matti Kortteinen totesi Lähiö-kirjassaan jo 1980-luvulla, että sellainen asuminen ei enää sovi nyky-suomalaiselle. Ennen asuinpaikka yhdisti ihmisiä. Elämä ei enää ole yhtä perhekeskeistä, ja ihmisten verkostot syntyvätkin työpaikalla tai harrastuksissa.”

”Meillä on jo kasvanut uusi, kaupunkilainen sukupolvi, joka haluaa asua omissa rauhassa, vaikka oltaisiin lähellä muita.”

Ympäristöpsykologian pitää toimia

”Vaikka tiivis pienrakentaminen on päivän sana, se ei sovi joka paikkaan”, Virkkunen muistuttaa. Hänen yksi harjoitustyönsä oli suunnitella rantatontti, jossa oli merestä 22 metrin korkeuteen nouseva kallio.

Aihe kutkutti Virkkusen mielikuvitusta. Lopulta hän piirsi kalliosta mereen päin laskeutuvia terassitaloja. Niitä on viisi, ja ne lähetevät kallion laelta ikään kuin sormet kämmenestä.

Parhailtaan hän työskentelee opintojen ohessa arkkitehtitoimistossa, joka on keskittynyt voimaloiden suunnitteluun. Virkkunen itse paikkii ihmisläheisemmän työ parissa: hän suunnittelee HUS:n keskuskeittiön remonttia. Sairaalan keittiö on yksi Suomen suurimpia keittiöitä.

”Mittakaava on valtava. Tilaohjelmassa oli yksi huone pelkästään tomaateille.”

Lähiöiden suunnittelusta hän kiinnostui opintojen peruskurssien aikana. Hänestä suuri haaste on synnyttää työpöydällä alueita, joissa ihmiset oikeasti viihtyvät. Sitä varten hän on opiskellut myös ympäristöpsykologiaa.

”Pitää muistaa myös pelon maantiede. On yhtä tärkeää ottaa huomioon se, minkä ihmiset kokevat pelottavaksi kuin missä he viihtyvät. Ei pidä suunnitella sellaisia alikulkujä ja puistikkoja, joissa ihmiset eivät uskalla liikkua.”

Yhtenä tulevaisuuden haasteena hän pitää työssään asuinalueiden suunnittelua niin, että parkkipaikat eivät valtaa suuria aukioita talojen viereltä tai välistä.

”Yksi asia, jonka 60-70-lukujen lähiöt opettivat, oli autojen sijoittelu. Isojen parkkipaikkojen sijasta autot kannattaa sijoittaa pienempiin saarekkeisiin. Niin koko alueesta tulee viihtyisämpi.” ■